

[Lone Dybkjær]

til, at der nu pludselig var tale om en undergødsning, lidt afhængigt af, hvordan man så på det. Det er et hult og uholdbart argument.

Jeg skal i øvrigt ikke her komme ind på alle de ting, som vi heldigvis nu kan få diskutere i udvalget, fordi vi har fået lagt denne redegørelse ud også som en rigtig udvalgsbehandlingssag, men jeg vil godt sige som noget generelt om handlingsplanen ud over det, jeg har været inde på, at jeg synes, den er for lidt visionær, også når det drejer sig om forholdet til andre områder, og her tænker jeg bl.a. på forholdet til fosfor. Fosforforureningen og nitratforureningen hænger jo i meget høj grad sammen. Det gør også, at man kan diskutere, hvor meget vi får ud af det, hvis vi ikke ved noget om, hvad der sker på fosforområdet, for man må vel sige, at det er sådan, at fosfor og nitrat er gensidigt begrænsende: hvis der er meget af det ene, kan der ikke være så meget af det andet, og omvendt.

Så er der endelig spørgsmålet om biogas. Det synes jeg måske er det allermest kedelige, at det ikke er kommet med ind i billedet, og denne gang kunne man så opfordre miljøministeren til at tale med energiministeren. Under en diskussion om energi kunne man opfordre energiministeren til at tale med miljøministeren om, hvorvidt det ikke var en idé, at man prøvede at få et samarbejde på biogasområdet, sådan at man måske fik nogle mere hensigtsmæssige løsninger på naturgødningsproblemet end den, der her er foreslået.

Som konklusion på det, ministeren har lagt frem, vil jeg sige, at udgangspunktet er forkert. Det er katastrofalt, at man ikke har taget handelsgødningen med. Det andet punkt er, at når der skal gøres noget, må man naturligvis sætte ind dér, hvor der er udsigt til de største resultater, og ikke dér, hvor det bare er mest bekvemt af en eller anden grund. Det tredje er, at man må diskutere samspillet med andre forureningskilder og andre områder som f.eks. energiområdet, og som det fjerde – og det undgår ministeren helt at svare på – må vi jo også diskutere, hvor de penge, som ministeren mener skal til, overhovedet skal komme fra. Så vidt man kan forstå, er det i hvert fald ikke miljøministeriet, der har lige præcis nogle

hundrede millioner kroner tilovers til dette her område.

Og så kunne jeg måske slutte med at citere en artikel, der har stået i Natur og Miljø, nu da det bliver sagt, at nogle af forslagene er dyre, andre er billige, ja, nogle kræver såmænd blot omtanke, og at en åben debat, hvor alle hører på hinanden, kan løse adskillige af de konkrete problemer, der er i denne sag. Artiklen slutter med at sige:

»Herre, giv mig mod til at forandre, hvad der kan forandres, tålmod til at tåle, hvad der ikke kan forandres, og giv mig visdom til at se forskellen!«

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg tror, jeg vil begynde med at citere miljøministeren fra det sidste udkast til handlingsplan, vi har fået forelagt fra den 12. december 1984. Deri siger han i indledningen, og det er jo dér, løfterne og formåls-erklæringerne kommer:

»Meget af det grundvand, som vi pumper op i dag, er faldet som regn for mange år siden. Vi høster nu frugterne af tidligere tiders forsømmelser, og vi må forvente, at den uheldige udvikling vil fortsætte endnu en årrække allerede som følge af de næringsstoffer, som nu findes i jorden.

Det er derfor vigtigt, at vi allerede nu begrænser tilførslen af nitrat til grundvandet og på længere sigt vender udviklingen, inden problemerne bliver rigtig alvorlige.«

Ja men det er jo så sandt, som det er sagt, og så kunne man selvfølgelig forvente, at handlingsplanen bare nogenlunde levede op til denne formåls-erklæring, altså at der 1) var tale om, at den allerede nu gik i gang med at begrænse tilførslen af nitrat til grundvandet, og 2) at den på lidt længere sigt – det må vist sige i løbet af nogle år – også lægger op til, at udviklingen skal vendes. Men det gør den ikke. Det højeste, den når til, hvis man ser positivt på det, er status quo i 1984. Fra at man i NPO-redegørelsen taler om en 35 pct.s reduktion af nitrattilførslen og til dette, hvor man overhovedet ikke taler om det, der foregår på markerne – kun ét sted, og det er dér, hvor man tillader markgødninger, ellers taler man overhovedet ikke om det. Det, man taler om, er møddingerne, gyllebeholderne og ajlebeholderne på gårdene, og det er da rigtigt nok, at de er et problem, men vi